A arte prerrománica asturiana é patrimonio da humanidade desde o ano 1985 (UNESCO)

Arte prerrománica: Arte asturiana
Contexto histórico

No ano 711 chegan os musulmáns á Península e deixan sen conquistar un pequeno reducto: o reino asturiano.

Se consideraban os sucesores lexítimos da monarquía visigoda

En Oviedo, capital, construíronse edificios residenciais e relixiosos para satisfacer a demanda da corte, polo tanto é unha arte ligada á realeza (arte aúlica).

Nacerá así a arte asturiana que é o precedente máis directo da arte románica

Cara 750

Cara 814

Arte prerrománica: Arte asturiana

- A sociedade asturiana era unha sociedade na que dominaba **a nobreza, nobreza guerreira** que loita contra o Islam.
- A maior parte da poboación é campesiña sometida á protección dos nobres.

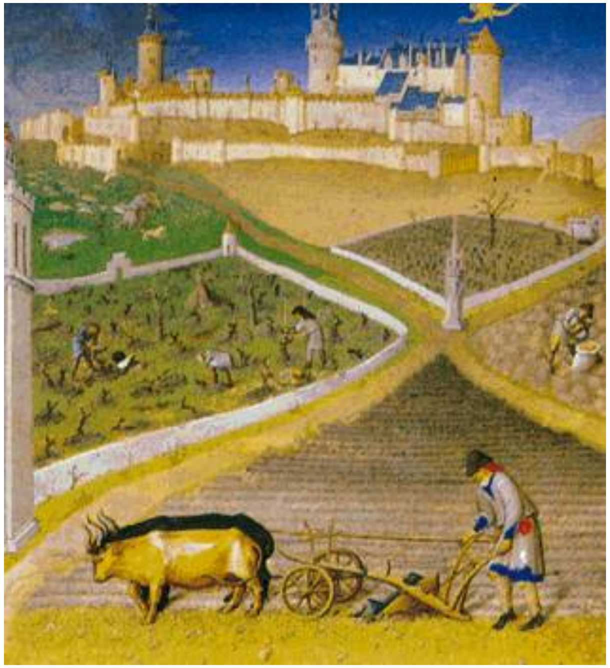

ETAPAS DEL ARTE ASTURIANO

ETAPA DE FORMACIÓN

SANTIANES
DE PRAVIA

CAPILLA DE LA
SANTA CRUZ

PRERAMIRENSE: ALFONSO II (SIGLOS VIII-IX)

SAN JULIÁN DE LOS PRADOS
CÁMARA SANTA
CABECERA DE SAN TIRSO
SANTA MARÍA DE BENDONES
SAN PEDRO DE NORA

RAMIRENSE: RAMIRO I (SIGLO IX)

SANTA MARÍA DEL NARANCO
SAN MIGUEL DE LILLO
SANTA CRISTINA DE LENA.

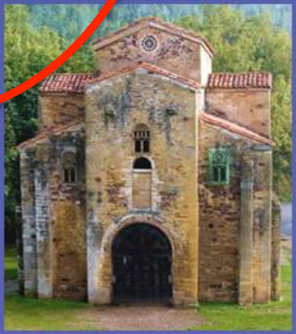

POSTRAMIRENSE: ALFONSO III (SIGLOS IX-X)

SAN SALVADOR DE VALDEDIOS
SAN ADRIANO DE TUÑÓN

Santa María do Naranco

Cámara santa

Salvador de Valdedios

San Miguel de Lillo

Xulián dos Prados

Arquitectura

- Faranse construcións rurais, modestas, nas que se fusionarán **influencias romanas, visigodas, carolinxias e orientais** así como musulmanas coñecidas a través dos mozárabes.

Arte asturiana.caracteres arquitectura

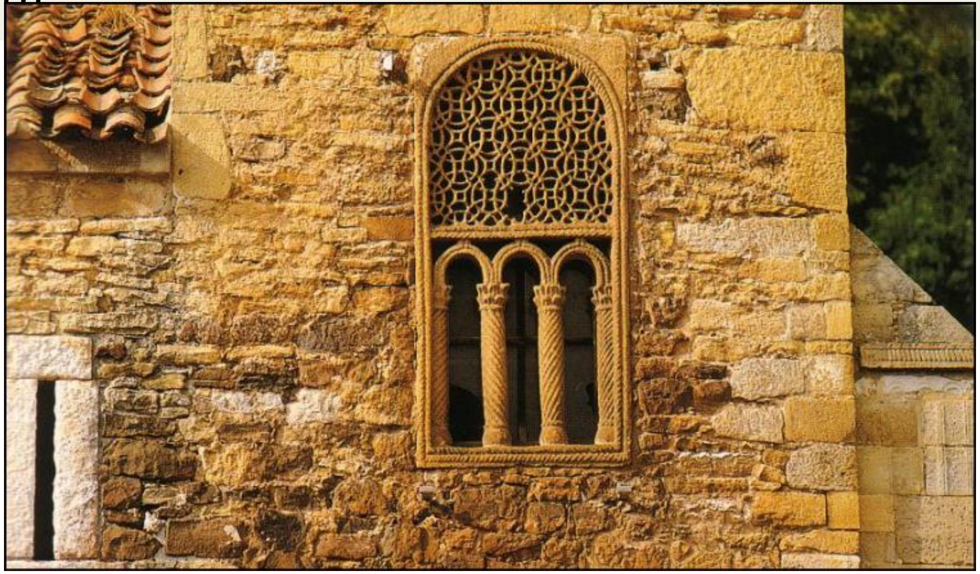

- <u>Construcións:</u> igrexas e palacetes, así como baños ou vilas no campo
- <u>Plantas:</u> de tipo basilical. Con ábsidas rectangulares.
- Adoitan ter **iconostasio**
- Tamen cámara secreta á que se accede desde o exterior
- e tribuna aos pés.

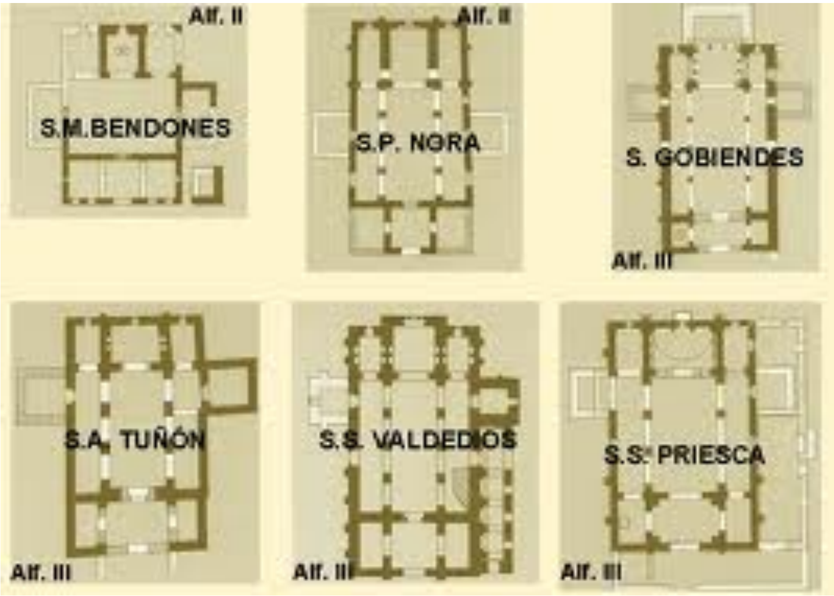

Arte asturiana.Caracteres arquitectura

Material: mampostería con sillares regulares en esquinas.

Son edificios pequenos pero elevados, nos que predomina o muro sobre o van

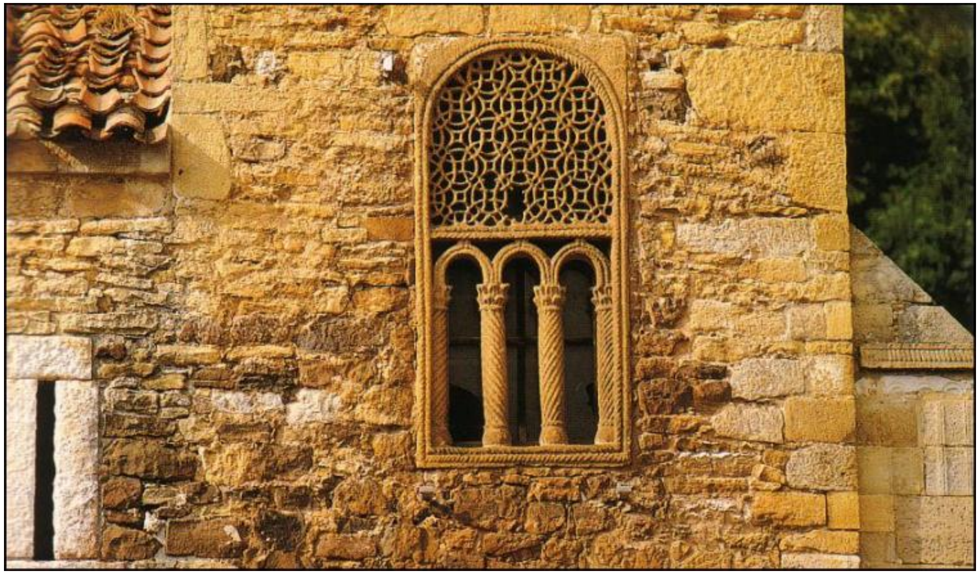

Arte asturiana.Caracteres arquitectura

Elementos constructivos

- arco de medio punto peraltado (abandonan o de ferradura)
- bóveda pétrea de canón peraltada e percorrida de arcos faxóns
- uso de contrafortes, usados por primeira vez
- PEQUENOS PERO ELEVADOS

Decoración

É moi orixinal: fustes sogeados, capiteis corintios e troncocónicos….ventás con celosía, pinturas murais...

A decoración intenta paliar a pobreza do aspecto.

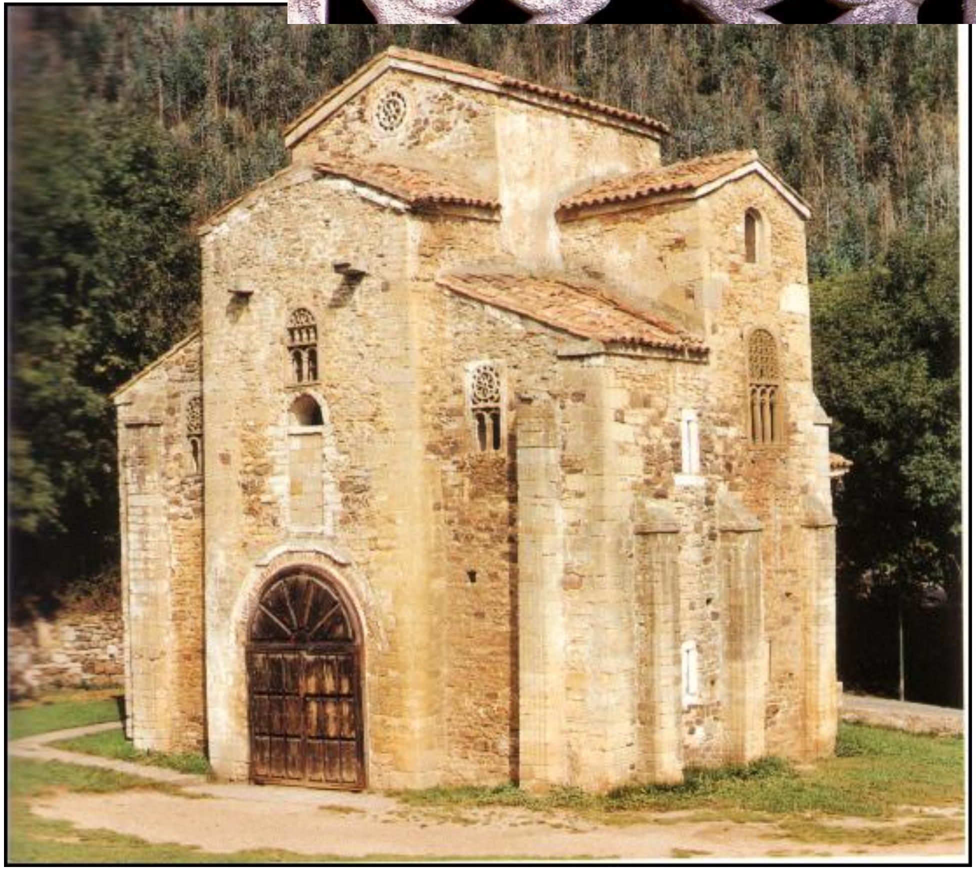

Arte asturiana.Caracteres arquitectura

- En **escultura** os traballos foron de tipo decorativo en chapiteis, molduras, medallóns etc.

- Na **pintura** dedicáronse a policromar o interior dos tempos con pinturas murais como ocorre en *San Xulián dos Prados*

Arte asturiana.Caracteres arquitectura

- Destacaron en **ourivería** con traballos excepcionais como a *Cruz dos Anxos* ou a da *Vitoria* feitas en madeira pero cubertas con esmaltes e pedras preciosas engastadas e filigranas de ouro ou a *Caixa de Ágatas*

Santa María do Naranco
Localización

- Formaba parte dun conxunto arquitectónico para o descanso do monarca (pavillón de caza? palacete de recreo?).

- O rei Ramiro (842-850) mandou edificalo e tan so queda Santa María e San Miguel.

- O seu valor artístico débese tanto a calidade como a ser **o único salón real** que se conserva en Europa.

Santa María do Naranco
Análise formal

Función: É a única obra civil da arte asturiana

Santa María do Naranco
Exterior

- O **material é pedra,** arenisca e calcaria, con sillares pequenos. Irregulares nos muros e máis regulares nas esquinas, nos arcos e nos contrafortes .

Exterior

- É un edificio rematado por cuberta a dúas augas e organizado en tres pisos (dous e un terceiro ficticio).
- Levantado sobre gran zócalo que nivela o terreo.
- É un **edificio elevado**, esvelto, elegante no equilibrio entre **os elementos horizontais (como os arcos) e os verticais (como os contrafortes).**

Santa María do Naranco exterior

Fachadas

As fachadas máis longas son a **norte e a sur** e aspecto macizo

- estar percorridas por 8 contrafortes (potencian a verticalidade)
- No lado norte está o único acceso que é unha escaleira dobre baixo pórtico.
- No lado sur quedan os restos dunha posible balconada que mira ao val.

Nos lados **leste e oeste** están as fachadas máis curtas onde a organización é totalmente diferente:

- A planta principal ten miradores (belvederes novidosos).
- Na parte superior cunha ventá trífora, típica, repite a estructura do piso inferior.
- Alí arriba quizás sexa a cámara do tesouro, a función non é clara.

Lado oeste

Lado este

Santa María do Naranco
Análise formal

Planta e interior

- É un edificio moi longo, de 20 x 6
- Rectangular

Planta inferior: **Abovedada**

Ten tres partes, nun dos laterales ten canle de auga o que fai pensar nun posible uso de **baño real** quizais estivese un oratorio,

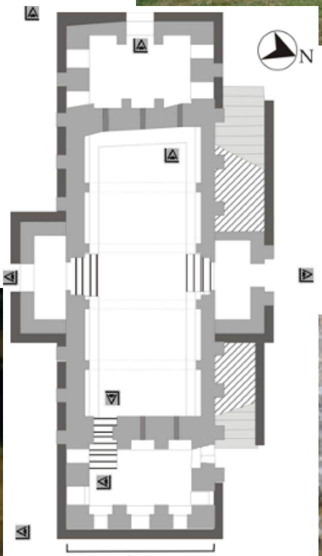

Santa María de Naranco:
Planta terrena.

Santa María do Naranco
Análise formal

Planta principal: salón nobre, aula rexia: é a máis importante.

Repite o esquema da inferior pero de máis altura. Accédese por unha escaleira dobre que está no lado norte.

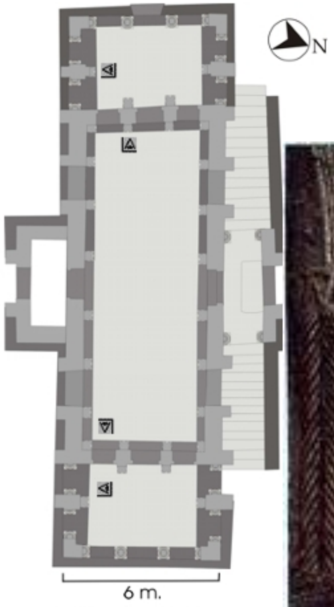

Santa María de Naranco: Planta principal

Santa María do Naranco
Análise formal

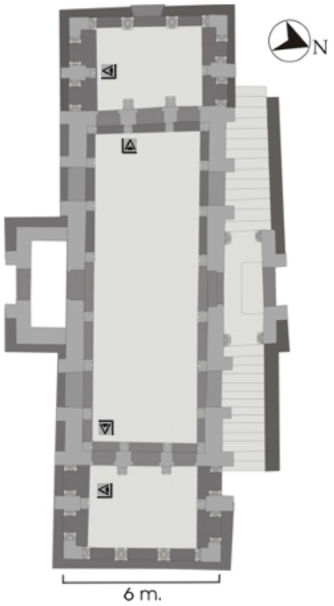

Santa María de Naranco:
Planta principal

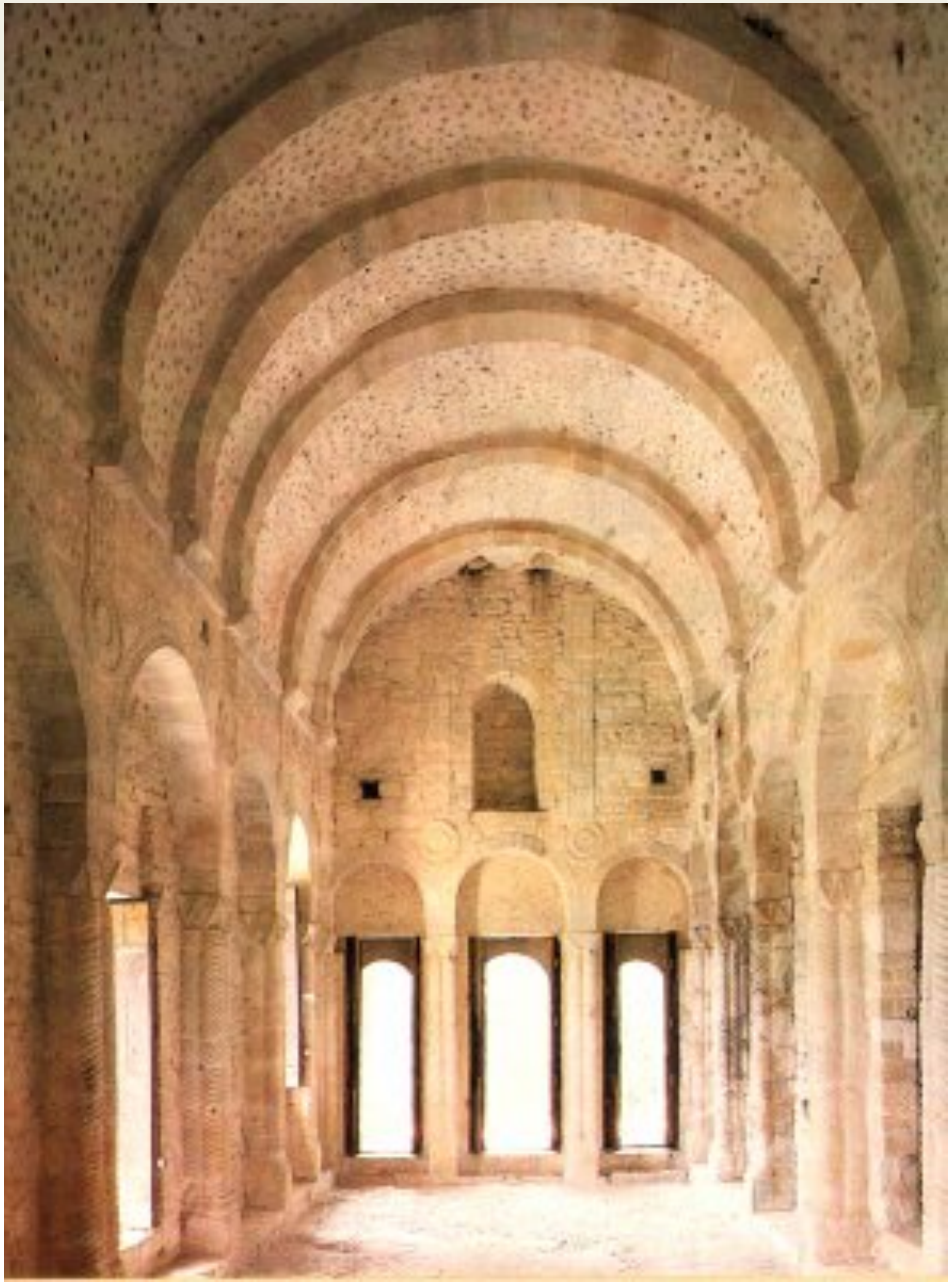

Santa María do Naranco
Análise formal

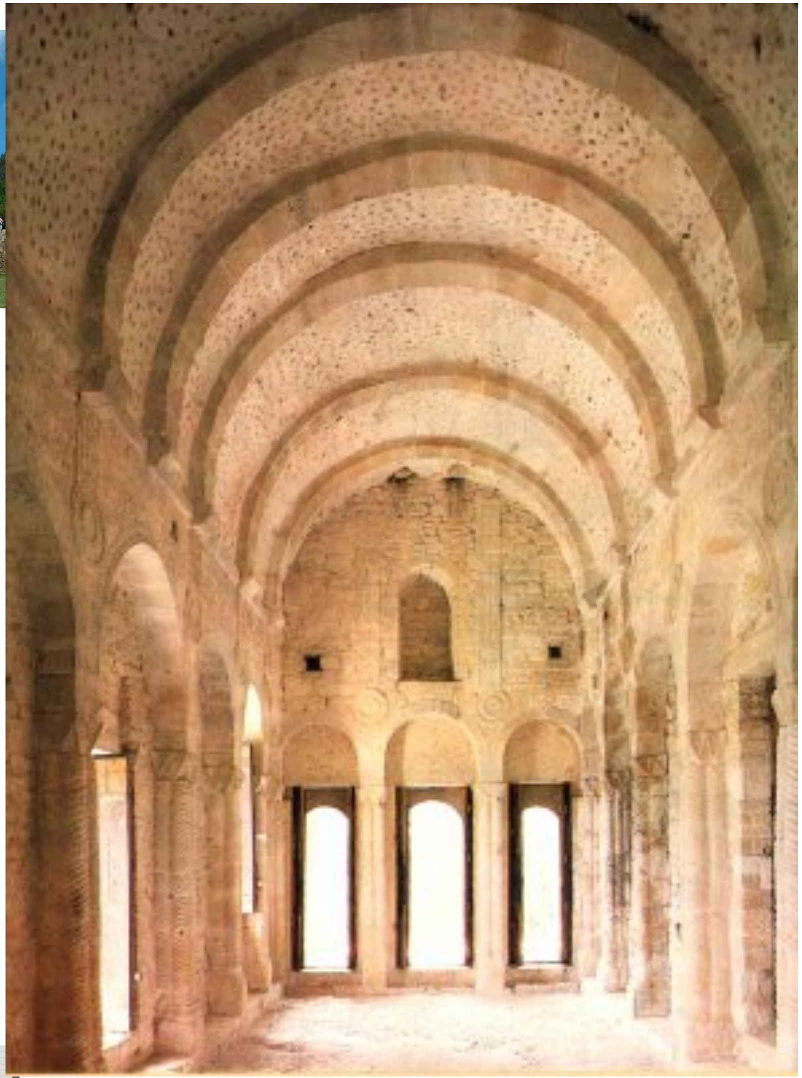

Novidoso:

- A sala central ten **bóveda de canón algo peraltada** de caliza con **arcos faxóns** que rematan en ménsulas. Por fóra estes arcos faxóns correspóndense con contrafortes
- Os muros internos decóranse con **arquerías cega**
- Hai poucos vans
- Un dos elementos máis orixinal son: **os miradores, os belvederes,** están abertos ao exterior polos tres lados. Teñen tres vans con arcos de medio punto peraltado, o central máis ancho, e columnas con capiteis corintios.
- Estan <u>separados da sala central por parede con tres arcadas</u> con portas**.**

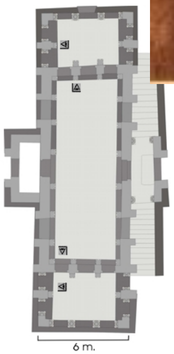

Santa María de Naranco:
Planta principal

Asturias
paraíso natural

Santa María do Naranco

- sete arcos faixóns que reforzan a bóveda

Sala principal

- Vemos a bóveda reforzada por sete arcos faxóns ata ménsulas

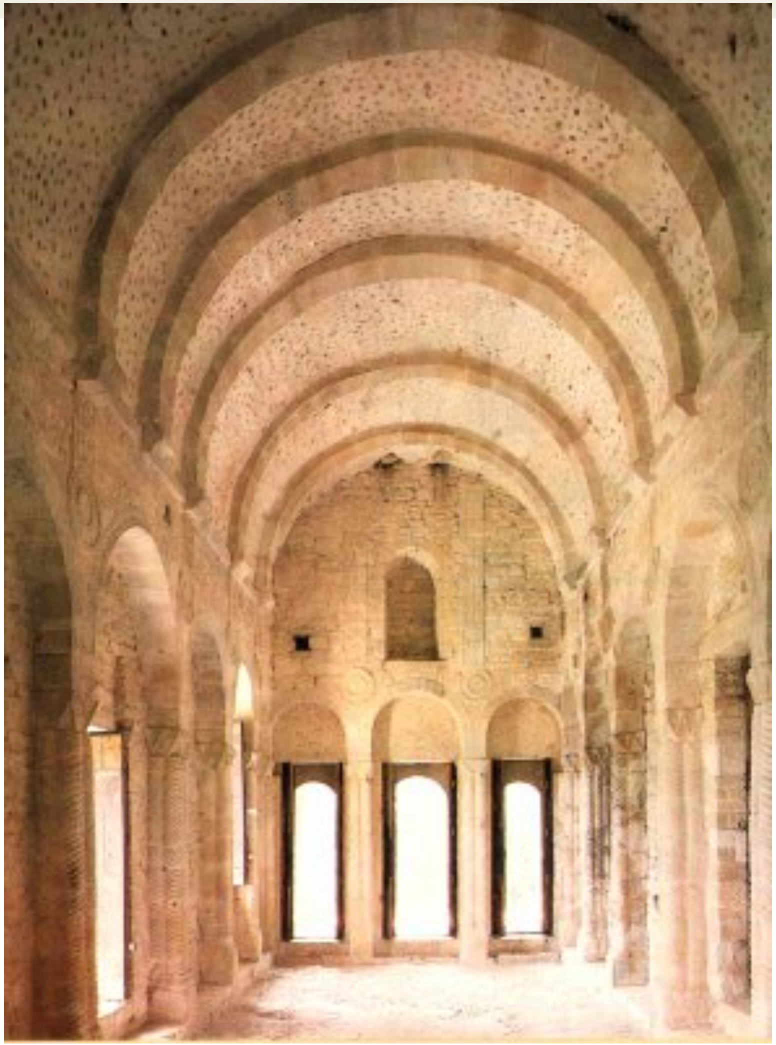

Santa María do Naranco
Análise formal

Elementos decorativos. Moi importante

É do máis orixinal que hai no edificio. **É decoración escultórica:**

- **Fustes:** son sogueados
- **Capiteis:** son troncocónicos invertidos. Neles hai figuras (aves, figuras humanas..) enmarcadas por sogueado.
- **Enxutas:** colgan bandas con medallóns. *Nas bandas rectangulares hai sogueado e decoración figurativa, baixo arquiños hai figuriñas que parecen estar cabalgando. Nos medallóns aparecen motivos animais de orixe oriental como aves e xinetes*

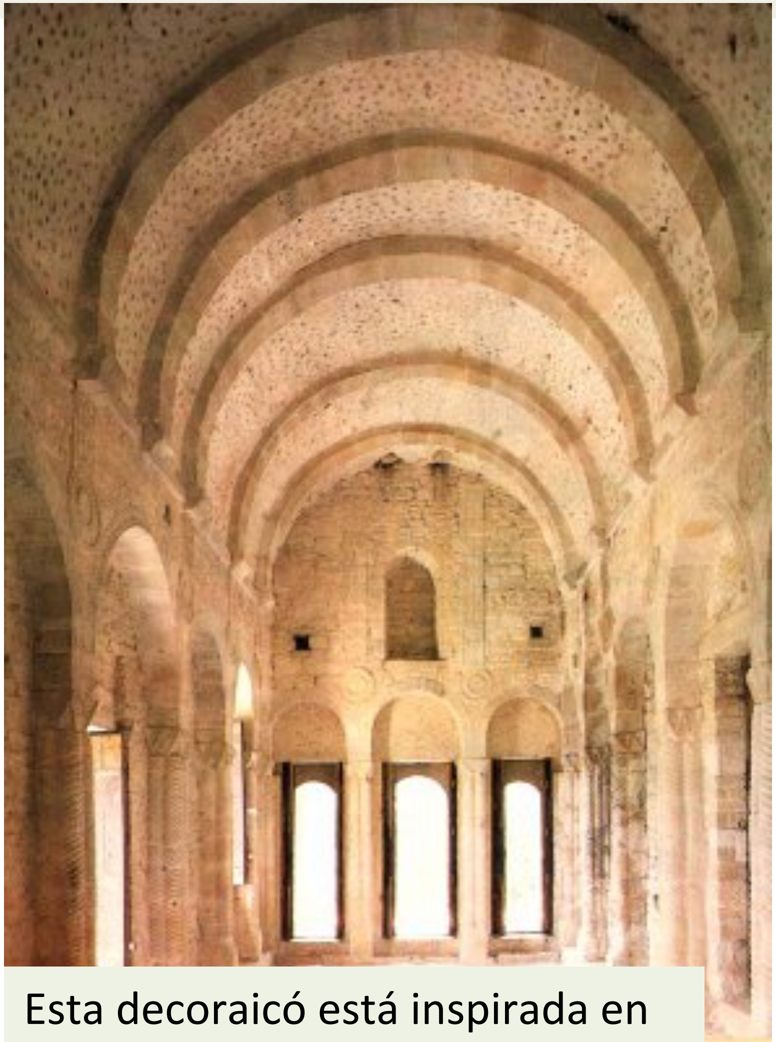

Esta decoraicó está inspirada en tecidos orientais moi apreciados en Occidente

Esta decoración probablemente estea inspirada **nos tecidos de orixe oriental** que chegaban á península e eran moi apreciados

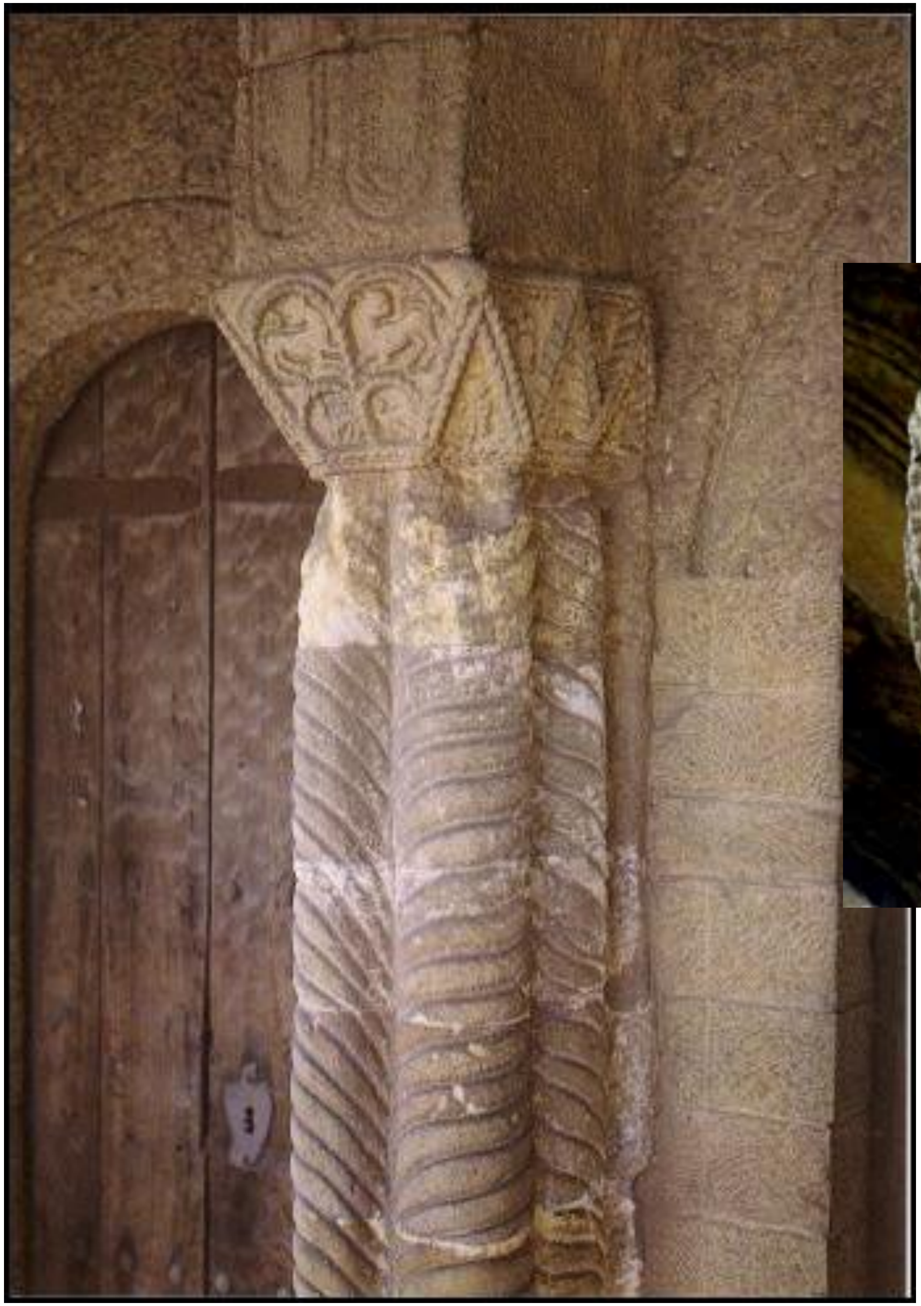

Santa María do Naranco
Análise formal

mirador

Sur
Balcón

Norte
escaleira

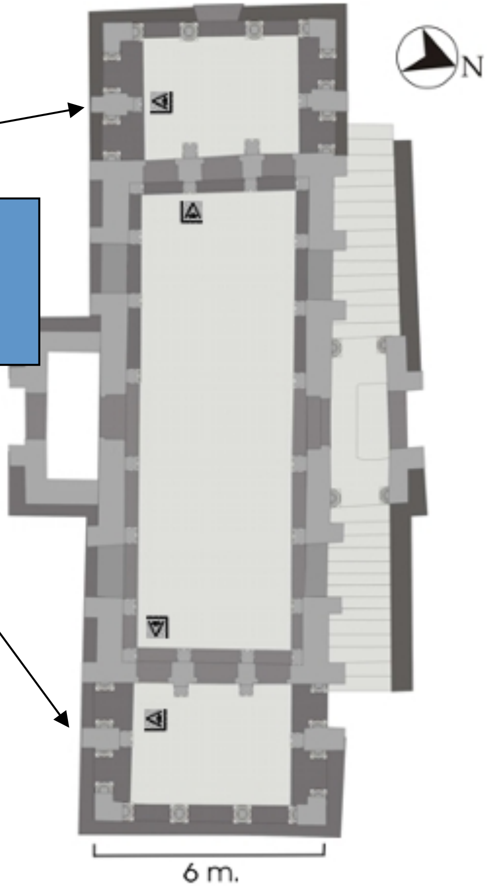

Santa María de Naranco:
Planta principal

® RPPG.

Santa María do Naranco
Análise formal

Conclusión

Santa María é pois un **edifico excepcional.** Pouco despois da súa construción foi dedicado a actividades de tipo relixioso, por iso recibe o nome de Santa María. É o resultado do traballo dun arquitecto de **avanzados coñecementos que achegou solucións constructivas e decorativas que logo serán habituais no románico** e que el adiantou case en dous séculos:

Solucións novas de esta construción:

- ✓ Bóvedas pétreas
- ✓ Bóveda con arcos faixóns
- ✓ Arcadas cegas
- ✓ Contrafortes externos
- ✓ Fusión de arquitectura e escultura

- Antecedente do Románico

Santa María do Naranco
Análise formal

OBRA ELEGANTE E DE GRAN BELEZA EXTERIOR

Santa Miguel de Lillo
Identificación

- OBRA: San Miguel de Lillo
- AUTOR: descoñecido
- CRONOLOXÍA: mediados do IX
- ESTILO: arquitectura prerrománica asturiana, período ramiriense

San Miguel de Lill
Identificación e aná

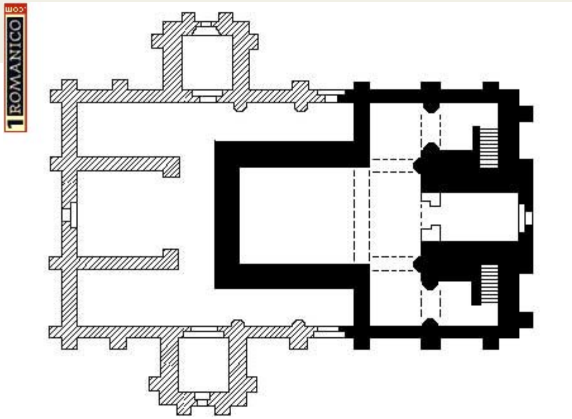

- San Miguel de Lillo é outro exemplo de arquitectura asturiana.
- Era unha construción adicada a Santa María e que estaba ao servizo do pazo ou pavillón de caza de Santa María do Naranco.
- Unha parte derrubouse e só se contempla a para dos pés.
- Era edificio elevado cunha planta de tres naves abovedadas e unha tribuna sobre a entrada.
- É significativa a decoración nas xambas da entrada con escenas circenses e as ricas celosías pétreas

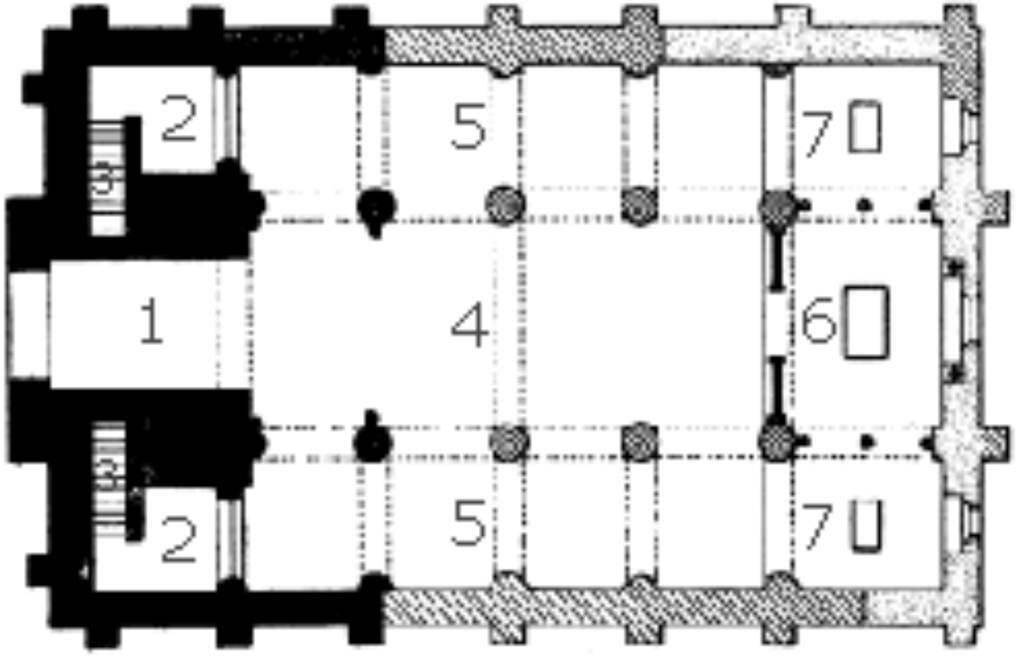
2
3
5
7
1
4
6
3
2
5
7

Santa Cristina de Lena
Identificación e análise

- OBRA: Santa Cristina de Lena
- AUTOR: descoñecido
- CRONOLOXÍA: mediados do IX
- ESTILO: arquitectura prerrománica asturiana, período ramiriense

Santa Cristina de
Identificación e a

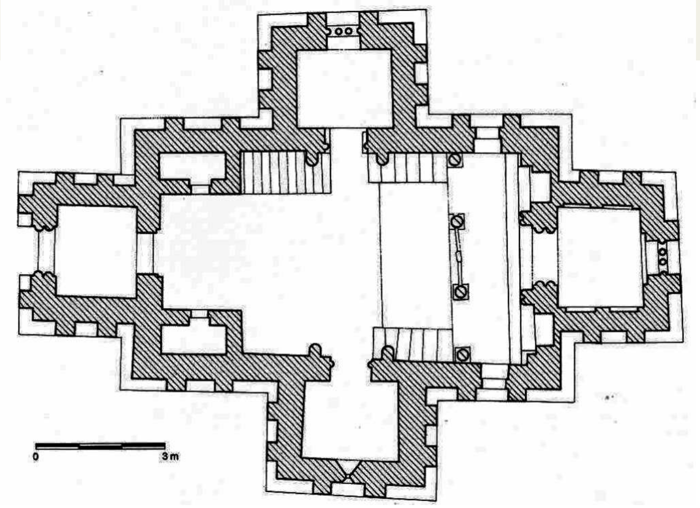

- Neste caso é outra obra do período ramiriense e podemos aplicar todas as características da arte asturiana.
- A particularidade de Santa Cristina de Lena é a planta rectangular da que sobresaen catro espazos cadrados, ten un vestíbulo cunha tribuna na parte superior, bóveda pétrea e xa cerca do presbiterio hai unha elevación e dúas escalinatas para superala e sobre esta elévase o **iconostasio** de pedra.
- Este iconostasio está formado por tres arcos de medio punto peraltado apoiados e catro columnas que teñen na parte superior un paramento pétreo no que se abren pequenas cinco celosías.
- O iconostasio incluso ten unha cancela de pedra na parte baixa.

San Salvador de Valdedios
Identificación e análise

- OBRA: San Salvador deValdedios
- AUTOR: descoñecido
- CRONOLOXÍA: finais do IX
- ESTILO: arquitectura prerrománica asturiana período postramiriense